

EXPOZIȚIA „TIPĂRITURI IVIRENE”

MARIA DULGERU

Comemorarea, în septembrie 1991, a 275 de ani de la moartea lui Antim Ivireanul, „*cel mai învățat mitropolit ce a stat vreodată în scaunul Ungrovlahiei*”¹, a prilejuit Ministerului Culturii, prin Direcția Muzeelor și Colecțiilor, și Muzeului de Istorie și Arheologie al Județului Prahova, organizarea unei expoziții de carte veche românească, intitulată „Tipărituri ivirene”.

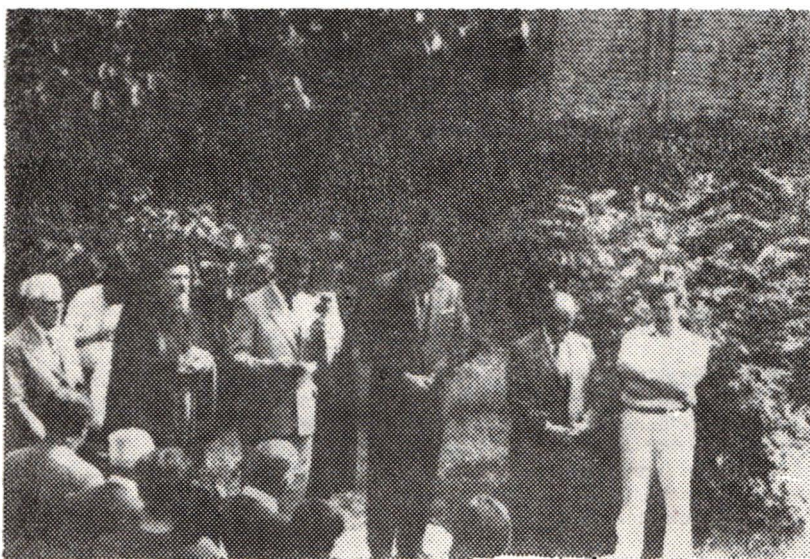
Organizată în Casa Domnească de la Brebu, ctitorie a lui Matei Basarab și Constantin Brâncoveanu, expoziția a fost vernisată în ziua de 6 septembrie 1991, în prezența unui numeros public.

Personalitatea marelui cărturar și activitatea sa tipografică au fost evocate de

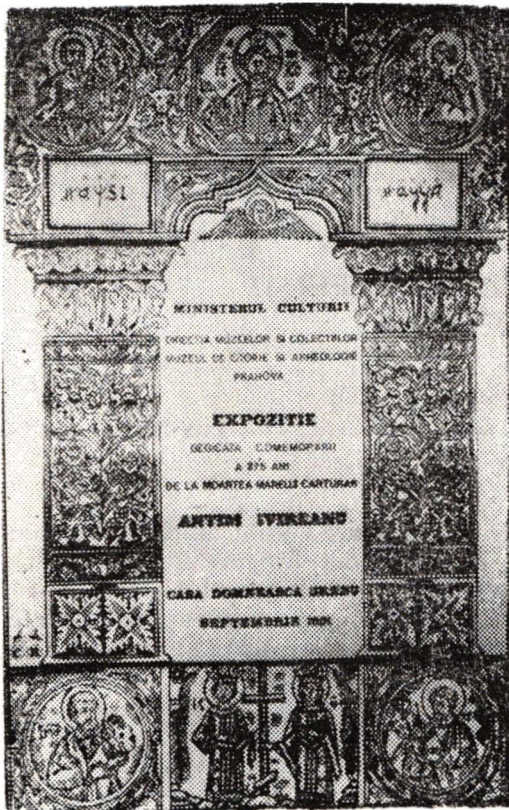
Înalt prea sfințitul Nifon Ploieșteanul și de domnul Gabriel Strempele, directorul Bibliotecii Academiei Române, exeget al operei lui Antim Ivireanul.

Tipograf, editor, autor de cărți, ctitor al Mănăstirii Antim din București, mitropolitul și-a folosit multiplele sale talente pentru întărirea și dezvoltarea ortodoxismului, pentru triumful definitiv al limbii române în biserică, pentru dezvoltarea culturii românești.

Realizarea expoziției a fost posibilă datorită unei colaborări de bun augur între prestigioase instituții de cultură: biblioteci, muzee și unități de cult, deținătoare ale unui bogat patrimoniu de carte vechi.

Aspect de la vernisajul expoziției *Tipărituri ivirene*

Afișul expoziției *Tipărituri ivirene*

Cele 41 de *tipărituri ivirene*, ce au făcut obiectul expoziției, prezentate detaliat în *Catalogul* acesteia, editat cu prilejul vernisării, se păstrează în colecțiile Bibliotecii Academiei Române, Bibliotecii Naționale din București, Muzeului Brukenthal din Sibiu, parohiilor ortodoxe Valea și Bezidu Nou din județul Mureș² și Muzeului de Istorie și Arheologie al Județului Prahova. Expoziția a fost ambientată cu argintărie brincovenescă din colecțiile Muzeului Național de Artă din București, veșminte și obiecte de cult din epocă, aparținând patrimoniului Mănăstirii Căldărușani și Muzeul Mănăstirii Antim din București. Fiecare dintre raritățile bibliofile etalate în expoziție se individualizează prin raritate (cîteva exemplare sînt unicat), prin „ex librisuri”,

prin însemnări manuscrise ce le poartă, prin legătura sau ferecătura brincovenescă ce le împodobeste. Remarcăm expunerea lucrării lui Vasile Macedoneanu: *Capitole îndemnuătoare*, tipărită la București în anul 1691 de Antim Ivireanul, carte ce poartă o însemnare de proprietate în limba greacă, scrisă și semnată de marele cărturar. De asemenea, printre exponate s-au aflat și două cărți al căror autor este Antim Ivireanul: *Învățătura Bisericească*, tipărită la Tirgoviște în anul 1710, și *Capete de poruncă*, realizată în aceeași tipografie în 1714, cărți prin care mitropolitul contribuia la realizarea unei opere liturgice românești. Un exemplar deosebit este cel al *Evanghelicii greco-romane*, tipărită la București în anul 1693, care poartă o însemnare atestînd prezența ei în județul Prahova încă din anul 1811: „...la sfînta și dumnezeiasca biserică ce să numește la satul Cămpina ot Prahova, flai Prahovi”³. De asemenea, menționăm cărțile provenite de la cele două parohii ortodoxe din județul Mureș și cele păstrate în biblioteca Muzeului Brukenthal, pentru numeroasele însemnări manuscrise, care atestă o intensă circulație a cărții românești în Transilvania secolului al XVIII-lea.

Expoziția omagială *Tipărituri ivirene* a reprezentat o ilustrare a dezvoltării artei tiparului pe meleagurile românești, prin munca perseverentă și talentul lui Antim Ivireanul, personalitate reprezentativă a culturii românești de la sfîrșitul secolului al XVII-lea și începutul secolului al XVIII-lea.

NOTE

¹ Antim Ivireanul, *Opere*, Editura Minerva, București, 1972, p. V

² Cărțile ne-au fost puse la dispoziție prin bunăvoința doamnei Elena Mihu, șef de secție la Oficiul pentru Patrimoniu al Județului Mureș

³ Însemnarea este publicată în întregime în *Catalogul expoziției*